

Samen werken aan het Zeeuwse platteland

Eén uitvoeringsprogramma voor landbouw en natuur

Het Zeeuwse platteland; we leven en genieten ervan. In de landbouw staat het produceren van hoogwaardig en veilig voedsel centraal. Van natuur(gebieden) genieten zowel inwoners als toeristen. Een goede staat van landbouw en natuur zijn dan ook van onschatbare waarde voor Zeeland. Maar daar moeten we wel aan blijven werken.

De Provincie Zeeland neemt met het ambitiesdocument Samen werken aan het Zeeuwse platteland het voortouw in een gezamenlijke aanpak voor het landelijk gebied. We nodigen alle betrokken Zeeuwse partijen uit om met ons de handschoen op te pakken en uitvoeringscoalities aan te gaan voor een waardevol Zeeuws platteland.

Want marges binnen de landbouwbedrijven staan onder druk, net zoals de bodemgesteldheid, -vruchtbaarheid en de biodiversiteit. Ook krijgen we steeds meer te kampen met de gevolgen van klimaatverandering, denk aan extreme neerslag of juist droogte, toenemende verzilting en risico's op ziekten en plagen. Kortom, flinke opgaven voor zowel de landbouw als de natuur. Omdat die opgaven met elkaar samenhangen en afzonderlijke inspanningen elkaar kunnen versterken, willen we werken aan één gezamenlijk uitvoeringsprogramma.

Kruisbestuiving

Die wederzijdse kruisbestuiving tussen landbouw, natuur, biodiversiteit en klimaat gaan we zoveel mogelijk bevorderen. Door het nemen van concrete maatregelen: maatwerk op lokaal niveau. Dat doen we door het verbinden van doelen, het formuleren van gezamenlijke ambities en door het (weer) samenbrengen van partijen.

Figuur 1: Meerwaarde creëren op het agrarisch bedrijf (Bron: Boerenverstand!)

Vier sporen

Het uitvoeringsprogramma bestaat uit vier sporen:

- 1) Volhoudbare landbouw
- 2) Biodiversiteit in agrarische gebieden
- 3) Klimaatopgave voor landbouw en landgebruik
- 4) Samen verschil maken: kruisbestuiving door uitvoeringscoalities

1. Volhoudbare landbouw: meerwaarde

Een volhoudbare landbouw kunnen we bereiken door het creëren van zoveel mogelijk meerwaarde. Meerwaarde die ontstaat door een samenhangende benadering van bodem (vruchtbaarheid), beheer (zoet) water, biodiversiteit en landschap. En dat in combinatie met het (kosten)efficiënter boeren, bijvoorbeeld door het stimuleren van kringlopen of innovatie. De meerwaarde moet vooral ook tot uitdrukking komen in de prijs die de boer ontvangt voor zijn product.

Bodem

We stimuleren koolstofopslag in de bodem en permanente teelten als zinvolle experimenten in het kader van de klimaatverandering. Ook is het van belang de bodemstructuur te verbeteren en, in het verlengde daarvan, het organische stofgehalte in de bodem te verhogen.

Beheer (zoet) water

Waar het gaat om waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water) is het doel om emissie- en uitspoeling vanuit de landbouw en eutrofiëring (voedselverrijking van water waardoor algen sterk kunnen groeien) terug te dringen door een snelle afvoer. Bij wateroverlast en -tekort zoeken we naar een optimale balans tussen het afvoeren en vasthouden van zoet water. Verder gaan we -vanwege de toenemende verzilting- kennis en innovatie rond zilte teelten en aquacultuur vergroten.

Daarnaast is het belangrijk de landbouw zoveel mogelijk zelfvoorzienend te maken in haar zoetwaterbehoefte. Verder gaan we de samenwerking proeftuin Zoet Water verder intensiveren en uitwerken door het opstellen van een Deltaplan Zoet Water.

Ondersteunen van kennis en innovatie

Innovaties en kennis moeten voor een zo groot mogelijke doelgroep bereikbaar

worden: doel is dat minimaal 1.000 Zeeuwse boeren deelnemen aan kennistrjecten. We blijven werken aan een groene onderwijsinfrastructuur, onder andere met doorlopende leerlijnen, ten minste één lectoraat of practoraat en meer 'natuurboeren'. Daarnaast ondersteunen we toegepast onderzoek naar eerdergenoemde vraagstukken en precisielandbouw, GPS-technieken en het gebruik van data en duurzame productiemiddelen.

Een Zeeuwse kringloopagenda

Het meer laten sluiten van kringlopen in algemene zin (en specifiek voor stikstof, fosfaat en koolstof) is een belangrijk doel. Ook gaan we op de agenda zetten hoe te voorzien in de organische stofbehoefte. Daarnaast willen we betere mest voor een gezondere bodem en de aanvoer van plantaardige meststoffen vergroten. Ook is het van belang het aandeel eiwitten van eigen bodem te vergroten en regionale eiwitketens door te ontwikkelen. We stimuleren daarnaast de teelt van vlinderbloemigen.

Keten, (agro)biodiversiteit en biologische landbouw

Ons doel is een betere prijs voor het primaire product en in het verlengde daarvan een beter inkomen voor de primaire producent. Dat kan onder andere door samenwerking, kwaliteitsproducten, duurzaamheid en ketenverlenging. Daarnaast stimuleren we kennis en experimenten met natuurlijke plaagbestrijding en vertalen we die in het Nationaal Strategisch Plan. Ook komt er een Stimuleringsplan voor de biologische landbouw.

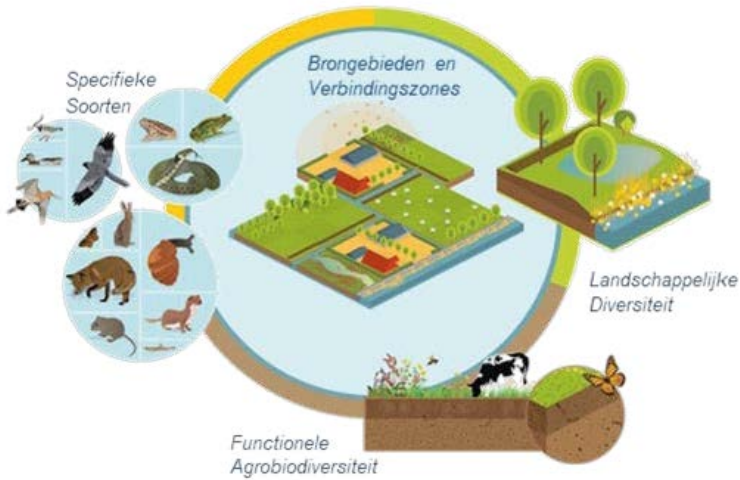
2. Biodiversiteit in agrarische gebieden

De ambitie is om de komende jaren de achteruitgang van de biodiversiteit in het agrarische gebied tegen te gaan. Dat doen we door herstel van de samenhang die in een natuurlijk systeem aanwezig dient te zijn.

Netwerk van robuuste natuurgebieden van voldoende natuurkwaliteit

We gaan de nog resterende circa 900 hectare van het Natuurnetwerk Zeeland afronden, door onder andere kavelruil en particulier natuurbeheer. Ook werken we aan 180 maatregelen voor verbetering van de kwaliteit van de zestien Zeeuwse Natura2000-gebieden (herstelmaatregelen stikstof en beheerplanmaatregelen). Tot slot willen we een kwaliteitsimpuls in bestaande natuurgebieden buiten Natura2000 met de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL).

Figuur 2: Pijlers biodiversiteit (Bron: Louis Bolk Instituut)

Goed functionerende natuurlijke groenblauwe dooradering

We zetten in op meer (rendabeler en duurzamer) ecologisch beheer van bermen en dijken. Daarnaast willen we in 2027 88 kilometer natte ecologische verbindingzones realiseren en 27,5 kilometer droge verbindingen. Daarnaast stimuleren we een meer natuurgericht beheer van andere waterlopen.

Optimaliseren bestaande inzet en instrumentarium

De aanwezigheid van soorten is een belangrijke graadmeter voor hoe het gesteld is met de natuurlijke omgeving en hoe die een rol kan vervullen ten behoeve van het agrarisch bedrijf. Ter verbetering daarvan richten we ons op een collectieve, gebiedsgerichte aanpak in het Integraal Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer. Ook is er aandacht voor kwetsbare soorten waaronder de bij, en landschapselementen zoals knotbomen en veedrinkputten. Dat draagt bij aan de biodiversiteit én aan de aantrekkelijkheid van Zeeland.

3. Klimaatopgave voor landbouw en landgebruik

In de klimaatopgave is carbon-farming een belangrijke ontwikkeling. Het opslaan van CO₂ in de bodem leidt niet alleen tot een gezondere bodem maar ook tot een beter verdienmodel voor de boer. Ook willen we CO₂ vastleggen in natuurgebieden en bijvoorbeeld moeras- en kustecosystemen (Blue Carbon). Bijkomend voordeel is dat een bodem met meer CO₂ ook beter in staat is om zoet water vast te houden. Bovendien streven we binnen het Natuurnetwerk Zeeland via beheer en inrichting naar 'klimaatoptimale' manieren van uitvoering. Verder vertalen we de bosopgave uit het klimaatakkoord naar een regionale bossenstrategie en willen met de sector bekijken in hoeverre de op te zetten subsidieregeling voor bos op landbouwgrond kansen biedt voor het herstel van landschapselementen, permanente teelten en agroforestry. Waar mogelijk geven we daarbij invulling aan de opgave om de aanplant van bomen en bos slim te combineren met andere opgaven. Er komt meer aandacht voor de ontwikkeling van het planet-proof keurmerk en de groene cirkel-benadering. Daarbij kijken overheden, onderwijs en bedrijfsleven naar klimaatneutrale ketens.

Bij eventuele doorontwikkeling van glastuinbouw stellen we randvoorwaarden op het gebied van duurzaamheid en landschappelijke inpassing.

4. Samen verschil maken: kruisbestuiving door uitvoeringscoalities

Het vierde spoor is de kruisbestuiving tussen de eerder genoemde sporen. Doelen en acties die bijdragen aan één onderdeel, kunnen ook een positieve uitwerking hebben op een ander. Daarom zetten we met het ambitiedocument in op het realiseren van (nieuwe) uitvoeringscoalities van samenwerkende partijen die bijdragen aan integrale oplossingen. Met concrete projecten gaan we vorm en invulling geven aan die kruisbestuiving.

We willen dat zoveel mogelijk ondernemers initiatieven gaan nemen en gaan experimenteren met natuurinclusieve landbouw en daarin ondersteund worden. We willen in de praktijk laten zien hoe initiatieven zowel de landbouw als de natuur ter plaatse ten goede komen. Zo doen we bruikbare kennis en ervaring op, die ook elders kan worden toegepast.

Dat kan bijvoorbeeld door multifunctionele boerenbuurnatuur: het combineren van verschillende functies van de grond met als doel een geleidelijke overgang tussen kwetsbare natuurgebieden en het agrarisch gebied. Ook willen we biodiversiteit koppelen aan andere gebiedsopgaven, denk aan klimaat en energietransitie, zoals het realiseren van meer bos en waterberging.

Landschapsontwikkelingskader

Tot slot. Alle genoemde ontwikkelingen zullen leiden tot veranderingen in het landschap. Daarbij willen we de bestaande belevings- en esthetische waarde zoveel mogelijk behouden of versterken waar mogelijk. Daarom willen we een landschapsontwikkelingskader opstellen. Dat kader biedt aanknopingspunten voor mogelijke acties en de daarbij te betrekken partijen.